Opłata pocztowa uiszczona gotówką

PRZEMYSŁ SZKLANY

CZASOPISMO ZWIĄZKU HUT SZKLANYCH W POLSCE.

Rok III | Warszawa, maj 1937 r. | Nr. 5 (33)

Redakcja i Administracja: Warszawa 1, ul. Traugutta 3, tel. 291-29
Adres telegraficzny: „HUTSZKŁO"

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju rocznie zł. 5.—, kwartalnie zł. 1.50. Numer pojedyńczy 50 gr.

T R E Ś Ć:

IMPORT I EKSPORT SZKŁA I WYROBÓW SZKLANYCH

w m-cu lutym 1937 r.

Nr. Nr. wykazu statyst.	NAZWA TOWARU	PRZYWÓZ		WYWÓZ	
		kg.	zł.	kg.	zł.
89710	Szkło rozdrobnione	10	57	—	—
89720	Szkło barwne do powlekania, emalja w kawałkach lub proszku — oprócz osobno wymienionych	19.522	34.009	—	—
89800	Cegiełki, pustaki, płyty, płytki, dachówki ze szkła	—	—	—	—
	Butelki, gąsiory, słoje i t. p. służące do stałego przechowywania płynów i innych towarów, chociażby z odlanemi lub wyciskanemi literami, napisami, godłami, lecz bez innych ozdób — nierżnięte, nieszlifowane, oprócz osobno wymienionych:				
89910	ze szkła naturalnej barwy butelkowej, oprócz osobno wymienionej, bez przyszlifowanych szyjek, korków, wyrównanych denek i brzegów	0	1	14.542	7.319
89920	ze szkła półbiałego, białego — bez przyszlifowanych szyjek, korków, wyrównanych denek i brzegów	11	23	—	—
89930	ze szkła mlecznego, bronzowego, barwnego (w masie zabarwionego), bez przyszlifowanych szyjek, korków, wyrównanych denek i brzegów	—	—	—	—
89940	ze szkła wszelkiej barwy z przyszlifowanemi szyjkami, korkami z wyrównanemi brzegami, denkami, naczynia do konserw	92	402	—	—
89950	wyroby szklane, objęte Nr. Nr. 89910-89940, z dodatkiem korka lub innych pospolitych materjałów, również opiecione słomą, trzciną, drutem i t. p.	—	—	—	—
89960	Syfony, chociażby z częściami metalowemi i innemi	6	46	—	—
	Wyroby, oprócz osobno wymienionych ze szkła białego, półbiałego — nieszlifowane, nierżnięte, chociażby z przyszlifowanemi szyjkami, korkami, pokrywkami, także wyrównanemi dnami, brzegami, oraz z odlanemi lub wyciskanemi deseniami, godłami, napisami, lecz bez innych ozdób:				
90010	prasowane lub lane	956	3.276	3.723	3.020
90020	dęte gładkie o grubości ścianek powyżej 4 mm.	343	923	1.603	2.157
90030	dęte inne	533	2.408	4.674	15.225
90040	rurki, pręty	7.836	27.732	44	162
90050	wszelkie naczynia laboratoryjne, chociażby z podziałkami; ampułki i t. p. wyroby z rurek, oprócz osobno wymienionych	1.739	19.864	3	20
90100	Naczynia do przechowywania wyrobów perfumeryjnych i kosmetycznych ze szkła białego, mlecznego, barwnego	767	2.126	—	—
90200	Naczynia do przechowywania wyrobów perfumeryjnych i kosmetycznych, szlifowane, polerowane, rżnięte — ze szkła białego, mlecznego, barwnego	—	—	—	—
90300	Wyroby ze szkła białego szlifowane, polerowane rżnięte, lecz bez innych ozdób	163	1.400	4.820	9.787
	Wyroby ze szkła w masie zabarwionego, dwuwarstwowego, mlecznego, malowanego, oprócz osobno wymienionych, karbowanego z powierzchnią spękaną (craquele), lodową:	—	—	—	—
90410	rurki, pręty	1.587	3.861	20	23
90420	nieszlifowane, nierżnięte, chociażby z przyszlifowanemi szyjkami, korkami, pokrywkami, wyrównanemi dnami, brzegami, oraz z odlanemi lub wyciskanemi napisami, godłami, wzorami, lecz bez innych ozdób	430	5.867	—	—
90430	szlifowane polerowane, rżnięte lecz bez innych ozdób	159	1.693	2.408	4.242
90500	Wyroby, oprócz osobno wymienionych, ze szkła białego, półbiałego, w masie zabarwionego, dwuwarstwowego, mlecznego, matowanego, karbowanego, z powierzchnią spękaną (craquele), lodową oraz wszelkie naczynia do przechowywania wyrobów perfumeryjnych i kosmetycznych — wszystko z dodatkiem pospolitych materjałów, niestanowiących ozdób	271	3.290	518	1.359
90600	Wyroby ze szkła wszelkiego gatunku, ozdobne, oprócz osobno wymienionych, jako to: z wytrawionemi, matowanemi lub malowanemi wzorami malowidłami, emalją, złoceniem, srebrzeniem, ozdobami z pospolitych lub kosztownych materjałów	461	4.971	9.062	16.980
90710	Szkło w postaci łusek, kulek	51	457	—	—
90720	Soczewki do kieszonkowych lamp elektrycznych	99	408	—	—
90800	Gotowe naczynia do termosów, chociażby posrebrzane	2	128	—	—

(Dalszy ciąg na str. III okładki)

Opłata pocztowa uiszczona gotówką

PRZEMYSŁ SZKLANY

CZASOPISMO ZWIĄZKU HUT SZKLANYCH W POLSCE.

Rok III Warszawa, maj 1937 r. Nr. 5(33)

Redakcja i Administracja: Warszawa 1, ul. Traugutta 3, tel. 291-29
Adres telegraficzny: „HUTSZKŁO"

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju rocznie zł. 5.—, kwartalnie zł. 1.50. Numer pojedyńczy 50 gr.

Istota i stan prac badawczych w Czechosłowacji i zagranicą.

V. Ctyroky („Sklárské Rozhledy" Nr. 2/37 r.)

Czasy, kiedy tajemnice w przemyśle przechodziły z pokolenia na pokolenie, z ojca na syna, i które niekiedy stanowiły o powodzeniu przedsiębiorstwa, minęły bezpowrotnie. Obecny stan rzeczy opiera się na planowym badaniu wszystkich zjawisk natury technicznej. Prace badawcze objęły wszystkie gałęzie przemysłu, nie mógł się temu oprzeć tym bardziej przemysł szklany, który ostatnio poczynił postęp wprost rewolucyjny, szczególnie w dziedzinie dostosowania szkła do budownictwa, sztuki i przedmiotów codziennego użytku. Podstawą tego postępu jest teoretyczne opanowanie procesu wytwarzania tego lub innego produktu; systematyczna praca badawcza staje się w tym wypadku koniecznością.

W Czechosłowacji nie ma jeszcze mowy o jakichkolwiek planowych pracach badawczych w dziedzinie szkła, nawet sporadyczne badania należą do rzadkości, natomiast prace badawcze zagranicą wzbudzają nasz podziw nie tylko przez zakres całokształtu badań, ale głównie przez osiągnięte rezultaty tych badań.

Rezultaty naukowo-praktycznych prac doświadczalnych we wszystkich gałęziach przemysłu stworzyły stan dobrobytu w Ameryce, podniosły standart życiowy klas pracujących, dały światu cały szereg nowych artykułów przemysłowych i zmusiły inne kraje do kroczenia po tej samej drodze badań. Tajemnicę tego postępu w Ameryce trzeba w pierwszej linii przypisać szerokiemu zakresowi prowadzonych prac badawczych w całym szeregu naukowych zakładów badawczych, którym, w porównaniu z naszymi zakładami naukowymi, udziela się wprost astronomicznych dotacji.

Pracom badawczym poświęca się cały szereg przedsiębiorstw prywatnych, jak np. Tow. „Corning Glass Co." w Nowym Yorku, któremu zawdzięczamy odlanie największego teleskopu w świecie (5.07 mtr. średnicy) stworzeniu szkła do budownictwa i wiele innych. Cały szereg innych przedsiębiorstw prywatnych poświęca się również badaniom i w pierwszym rzędzie „The Hazel Atlas Glass Co." w Toledo, „Owens-Illinois Glass Co." w Toledo „Pittsburgh Plate Glass Co," w Pittsburgu, „Wilson Products Ind." w Reading, „Research Laboratory General Electric Co., Schenectady w Nowym Yorku i inne. Prace badawcze i rezultaty tych badań wprowadzają od czasu do czasu cały świat w zdumienie. Obok tych prywatnych instytucji badania prowadzone są w Instytucie Badawczym Mellon'a w Pittsburgu, dotacja którego wynosi 1.000.000 $ rocznie. Pracom badawczym w dziedzinie szkła poświęca się „The Pensylvania State College Department of Ceramics" w Pensylwanii, „New York State College of Ceramics, Alfred University" w Nowym Yorku, „National Bureau of Standards" w Waszyngtonie, „The California Institute of Technology" w Pasadena i wiele innych instytucji.

Także w Europie, niektóre państwa zrozumiały istotę badań naukowych i prace badawcze przyjęły zupełnie planowy charakter. Angielski Instytut „Department of Glass Technology" pod kierownictwem prof. Turnera w Sheffieldzie, który jest tylko spontanicznie dotowany przez przemysł angielski, jest wzorowym przykładem praktycznej współpracy nauki i praktyki. Aby zapewnić powodzenie pracom Instytutu, „Society of Glass Technology" umożliwiło prof. Turnerowi współpracę z 48 pracownikami naukowymi, obecnie ufundowało nowy Instytut Badawczy w Emfield.

Dbałość o rozwój prac badawczych wykazują również i Niemcy. W dążeniu do koncentracji prac badawczych w dziedzinie szkła wydział szklarski szkoły technicznej w Karlsruhe został zespolony z Instytutem Cesarza Wilhelma w Berlinie — Dahlem i, w ten sposób ustalona została harmonijna współpraca teorii i praktyki szkła. Instytut ten jest wydatnie przez przemysł szklany wspierany.

Także mała Belgia (której przemysł szklany zajmuje trzecie miejsce w Europie po Niemczech i Czechosłowacji) poświęca dużo uwagi pracom badawczym. W latach 1935-1936 wydano na prace badawcze w dziedzinie szkła 3.287.294 frs., w tym roku dotacja ta została podwyższona o 230.000 frs. Przedsiębiorstwa prywatne rozwijają również wydatną działalność badawczą, np. „Cristalleries Val-St-Lambert" dotowały

sumą 175.000 frs. pracę nad badaniem wpływu barwników na szkło, oraz fizycznym własnościom niektórych specjalnych szkieł kolorowych.

Mamy również dowody planowych prac badawczych w dość dużym zakresie i w Z. S. R. R.

Dzięki systematycznym pracom badawczym stworzone zostają nowe wartości, które na rynku światowym mają wprost nieocenione walory i mogą z łatwością konkurować z wyrobami czechosłowackimi i, jeśli Czechosłowacja nie zechce przejmować wzorów i nowości tylko z zagranicy i być skazana na powolne konanie, jeśli chce utrzymać swe znane na całym świecie tradycje, staje się niezbędnym oprzeć rozwój szklarstwa na ścisłych badaniach naukowych i mentalność naszą nastawić w tym kierunku. Nasze prace badawcze są u nas bardzo zaniedbane. Tyczy się to wszystkich gałęzi przemysłu, przede wszystkim zaś przemysłu szklanego. Najlepszym tego dowodem służy niewielka pomoc finansowa i moralna, jaką okazuje przemysł Instytutowi „Csl Narodni Rada Badatelska", protektorem którego jest prezydent T. G. Massaryk.

Badania w dziedzinie szkła są skoncentrowane w autoryzowanym przez państwo Instytucie Badawczym w Hradeć Kralové — „Sklàrsky Ustav v Hradci Králové". Poparcie materialne i wynikające stąd możliwości badawcze nie odpowiadają w najmniejszym stopniu światowemu znaczeniu, jaki zajmuje przemysł czechosłowacki w świecie. Jeśli planowa praca Instytutu nie mogła być rozwinięta, to w każdym razie Instytut może się poszczycić całym szeregiem pozytywnych wyników różnych prac badawczych.

W pierwszym rzędzie Instytut Badawczy w Hradeć Kralové daje przemysłowi możność szybkiej kontroli surowców, półfabrykatów i gotowych wyrobów, zbadania oddzielnych faz produkcji, ustalenia błędów fabrykacyjnych, w drugim rzędzie Instytut zajmuje się, o ile na to pozwalają środki obrotowe, pracą badawczą. Między innymi Instytut przeprowadził następujące prace: przestudiowano sprawę nietłukącego się szkła, na zasadzie badań naukowych stworzono nowy rodzaj szkła sygnałowego, opracowano dane dla specjalnych szkieł Dethermal, szkieł ochronnych przed oślepiającym działaniem słońca, ustalono definicję szkła kryształowego, sklasyfikowano wszystkie piaski czechosłowackie, wprowadzono przy pomocy Instytutu nową gałąź produkcji — ozdoby choinkowe, przeprowadzono studium w większym i średnim przemyśle szklanym odnośnie możliwości zamiany materiałów szlifierskich, obecnie sprowadzanych z za granicy przez materiały krajowe, i wiele innych.

W hucie doświadczalnej przeprowadzono badania gazowania nieużywanych dotychczas w przemyśle szklanym małowartościowych gatunków węgla, jak zastosowanie węgla brunatnego Kladnoe i Radonitz, przeprowadzono próby nad użyciem brykietów z węgla brunatnego, jak również możliwości zastosowania w celach opałowych smoły kanałowej.

Tych kilka wymienionych prac wymaga systematycznych prac laboratoryjnych, a podstawą wszelkich prac może być koordynacja teorii i praktyki, to też Instytut i przemysł szklany winny znaleźć wspólny język i winna być stworzona atmosfera obopólnego zrozumienia i szczerości stosunków.

Bardzo ważne znaczenie posiada sprawa planowego kształcenia kwalifikowanej młodzieży. Brak wykwalifikowanego narybku daje się odczuć we wszystkich gałęziach przemysłu, w szczególności zaś w przemyśle szklanym. Brak jest młodych hutmistrzów, również i chemików szklarskich. Istniejące trzy fachowe szkoły szklarskie wychowują młodzież w kierunku artystycznego uszlachetniania szkla (szlifowanie, grawerowanie, malowanie), żadna jednak szkoła nie daje swym absolwentom praktycznych danych do prowadzenia pieców hutniczych i procesów produkcji. Także samo niedostateczne jest wykształcenie chemików szklarskich. Powstaje jeszcze cały szereg innych problemów, jak np. stworzenie kadr wykwalifikowanej młodzieży dla prowadzenia handlu eksportowego. Wszystkie te problemy wymagają natychmiastowego rozwiązania, jeśli Czechosłowacja chce dotrzymać tempa w rozwoju przemysłu szklarskiego innym państwom.

Nowości techniczne.

pod red. inż. A. Dobrzańskiego.

SZKŁO MROŻONE.

R. Lehmann (Keramika i Stiekło Nr. 7/1936, str. 35).

Autor artykułu zwraca szczególną uwagę na warunki, przy których można sztucznie otrzymywać najróżniejsze wzory, do złudzenia przypominające te, które tworzy mróz na szybach, zimą. Dużą rolę w danym wypadku odgrywa temperatura, przy której odbywa się suszenie, oraz wilgotność powietrza w pracowni. W zależności od stosunku tych dwu czynników można otrzymać pożądany rysunek na szkle.

Pierwotnie produkcja szkła mrożonego odbywała się w otwartych pomieszczeniach, przy czym zwracano uwagę tylko na temperaturę; proces trwał kilka dni a niekiedy i cały tydzień. Uwzględniając obok temperatury również i wpływ wilgotności powietrza, można proces wytwarzania szkła mrożonego skrócić do jednego dnia. Produkcja składa się z następujących czynności: 1) matowanie powierzchni szkła, 2) pokrycie jej roztworem kleju, 3) suszenie i 4) usunięcie warstwy kleju.

Ponieważ w mrożonym szkle doskonale maskują się wady masy szklanej, można do produkcji szkła mrożonego używać tafle najgorszego gatunku. Szkło taflowe kamieniste i bardzo kręte nie nadaje się do produkcji szkła mrożonego, nie może bowiem wytrzymać silnych naprężeń, jakie powstają przy kurczeniu się kleju podczas suszenia.

Urządzenie techniczne dla produkcji szkła mrożonego jest nader proste. Potrzebna jest suszarnia, kocioł ogrzewany gorącą wodą lub parą dla przygotowania roztworu kleju, stół roboczy ustawiony ściśle poziomo i oklejony papierem, termometr, hygrometr i inne drobne sprzęty. Temperatura w pracowni winna wynosić 12—18° C.

Do celów mrożenia używa się przeważnie kleju pochodzenia zwierzęcego, jak np. kleju stolarskiego. Aby uchronić klej od gnicia, poleca się doń dodawać kwasu salicylowego (łyżeczkę do herbaty na 0.75 litra roztworu). Zużycie kleju wynosi 200—300 g. na 1 m^2 powierzchni szkła i klej ten może być dwukrotnie zastosowany. Roztwór kleju nakłada się na szkło w sposób następujący. Nalewa się równomiernie warstwę 1—2 m/m grubości na matową powierzchnię tafli szklanej i wciera się ten roztwór za pomocą twardego pędzla w szkło, przy czym kierunek pociągnięć pędzla nie powinien być równoległy. Twarde szkło daje inne wzory, aniżeli szkło miękkie.

Po upływie 1—2 godzin tafle szklane pokryte warstwą kleju przenosi się z chłodnego pomieszczenia na półki, gdzie schną w ciągu $^1/_2$ dnia latem i w ciągu jednego lub $1^1/_2$ dnia zimą; następnie przenosi się je do suszarni, w których pozostają aż do chwili, gdy klej zaczyna pękać i oddzielać się od szkła. Podgrzewanie w suszarni należy przeprowadzać nader ostrożnie, przy czym specjalną uwagę trzeba zwrócić na zawartość wilgoci w suszarni. W zależności od tego, jaki chcemy otrzymać wzór i w zależności od pory roku ustala się w suszarni określona temperatura i wilgotność. Powietrze w pracowni winno być obojętne oraz wolne od much i innych insektów.

Rozróżniamy wzory „ciepłe" i „zimne". Te pierwsze otrzymujemy przy wysokich, te drugie przy niskich temperaturach i przy użyciu bardziej gęstych roztworów kleju. Proces tworzenia się wzorów na szkle objaśnia się w ten sposób, że klej przy wysychaniu wybitnie się i kurczy i zdziera z powierzchni szkła mikroskopijnie małe jego cząstki, tworząc na nim wzory. Szkła cieńsze od 1 m/m nie nadają się do celów mrożenia, nie wytrzymują bowiem naprężeń, jakie powstają przy kurczeniu się kleju.

Autor w końcu podkreśla niezbędne warunki otrzymania wzorów na szkle, a mianowicie: równomierne matowanie szkła, równomierność warstwy kleju i powolne suszenie przy stosunkowo niskich temperaturach. Przy pomocy suszarni oraz stałej kontroli wilgotności powietrza i temperatury w niej, proces się skraca do jednego dnia.

Można otrzymać piękne efekty przez mrożenie szyb obciąganych cienką warstwą szkła kolorowego.

TOPIENIE SZKŁA. ULATNIANIE SIĘ SIARCZANU ZE SZKŁA SODOWO-WAPNIOWEGO.

Eric Preston, W. E. S. Turner i Horace Laithwaite. (Glastechn. Berichte Nr. 11/36 fo. 425).

Szkło krzemowo-alkalio-wapniowe o zawartości 16% Na_2O i 0,31% do 0,83% SO_3 było poddane działaniu temperatury od 1300 do 1450° w utleniającej atmosferze. Straty wagowe z powodu ulatniania się SO_3 były w przybliżeniu proporcjonalne do początkowej jego zawartości. Po 100 godzinach nagrzewania przy 1350°, 1400° i 1450° spadła zawartość SO_3 do $^2/_3$, $^1/_2$ i $^1/_3$ początkowej zawartości. Obecność SO_3 i jego udział w ulatnianiu się spowodowały dwukrotnie większe ulatnianie się alkaliów, niż u szkła bez siarczanu. Jako najwyższą dopuszczalną zawartość SO_3 ustalano zgodnie z innymi badaniami na 0,83%.

Następnie zwrócono uwagę na wpływ czasu na ogólną stratę w wadze ($= Na_2O + SO_3$) przy czym szkła uszeregowały się stosownie do ich początkowej zawartości SO_3—0,83%, 0,59%, 0,42%, 0,31% SO_3. Okazuje się, iż ubytek SO_3 następował tym szybciej, im wyższą była początkowa jego zawartość.

Co się tyczy wpływu temperatury na ubytek SO_3 ustalonym zostało, że jego przebieg zgadza się z poprzednimi określeniami referentów, natomiast na wykresie zajmuje w stosunku do tamtych przesuniętą o prawie 50° pozycję. Różnica warunków badań uważaną jest za więcej niż dostateczną przyczynę napotkanych niezgodności, przy czym ponownie się wskazuje, jak dalece wrażliwe są procesy zachodzące w stopie szklanym na wpływy czynników zewnętrznych.

Zależność ulatniania się alkaliów od ilości SO_3 aż do podwójnej wysokości w porównaniu z wolnym od siarczanu szkłem zmusza referentów do wniosku, iż ulatnia się przede wszystkim Na_2SO_4, natomiast alkalia związane z krzemionką są mniej lotne.

ZASTOSOWANIE BLOKÓW MAGNEZYTOWYCH DO BUDOWY PIECÓW SZKLARSKICH.

J. Lamert (Verre et Silicates Industr. Nr. 13/37, str. 158)

Bloki magnezytowe, używane z powodzeniem w metalurgii, nie mają wielkiego zastosowania przy budowie pieców szklarskich. Okoliczność tę należy przypisać dużej zawartości żelaza w blokach magnezytowych, które powoduje zmiękczenie tych bloków już przy dość niskiej temperaturze. Bloki magnezytowe, które żelaza nie zawierają, wspomnianej wady nie posiadają. Bloki magnezytowe o pewnej zawartości żelaza mogą być użyte do wykładania dna pieców wannowych, za wyjątkiem wanien przepływowych. Wanna dla szkła lustrzanego, dno której wyłożone było blokami magnezytowymi zachowuje się doskonale, dla wanien na szkło białe konieczną jest nieznaczna zawartość w tych blokach żelaza. Ciężar gatunkowy bloków magnezytowych jest o wiele wyższy od ciężaru gatunkowego szkła, przez co cząsteczki bloków magnezytowych, które zostały przez kwaśną płynną masę szklaną zaatakowane, nie oddzielają się i nie tworzą kamyczków w masie szklanej przy blokach szamotowych.

Dla innych części pieców wannowych, które mają się przeciwstawić działaniom alkaliów, zastosowanie bloków magnezytowych jako ciał o charakterze zasadowym jest bardzo wskazane. Autor umieścił w pewnym piecu wannowym blok magnezytowy o przeciętnym gatunku pod wylotem palnika; blok ten okazał się o wiele odporniejszym, aniżeli sąsiednie bloki krzemowe (dynasowe). Okoliczność ta dowodzi również, między innymi, niszczące działanie zasad.

Bloki magnezytowe należy stosować bardzo oględnie; studzenie pieca przy użyciu bloków magnezytowych należy przeprowadzać bardzo ostrożnie, bowiem bloki mogą się łatwo porysować. Przy jednoczesnym zastosowaniu bloków dynasowych i magnezytowych należy jedne od drugich oddzielać warstwą izolacyjną.

Cegłę magnezytową można również polecić do zapełnienia komór, a to na skutek znacznej odporności chemicznej i dobrego przewodnictwa cieplnego tych cegieł.

MATERIAŁY BUDOWLANE—SZKŁO.

R. A. Miller, Ind. et Eng. Chem. (Verre et Silicates Nr. 12/37).

W powyższej pracy autor podaje niektóre ciekawe szczegóły o szkle, które w streszczeniu przytaczamy.

Według śladów odkrytych przez archeologów, szkło musiało być znane już przed 6000 lat. Najdawniejszym okazem, jaki się zachował do naszych czasów, jest perła szklana z przed 4000 lat przed Narodzeniem J. Chr. Jednak trzeba było jeszcze wielu wieków, aby przejść od szkła mniej lub więcej nieprzejrzystego do lustrzanego, którego blask i przejrzystość są tak olśniewające. Z punktu widzenia przemysłowego można przyjąć, że pierwszy etap rozwoju szklarstwa zakończył się około 1688 roku, lecz szczególne postępy zaznaczyły się zaledwie w XX wieku.

Szkło płaskie (w one czasy jeszcze nieprzejrzyste) było już znane i używane w starożytnym Rzymie do zamykania otworów w ścianach mieszkań. W owej epoce szkło było również chętnie używane do wyrobu małych naczyń i różnych dekoracyjnych przedmiotów, szczególnie do upiększenia gmachów publicznych, co dowodzi najlepiej słynna biblioteka w Aleksandrii.

W końcu XVII wieku odbywa się wyrób szkła szybowego już sposobem dostatecznie udoskonalonym, będącym pierwowzorem techniki nowoczesnej. Autor treściwie opisuje sposoby wydmuchiwania i prostowania szkła do szyb, lecz stwierdza, że jakieby nie było jego pochodzenie, zawsze jest ono mniej lub więcej wadliwe. Szkło lustrzane, wyprodukowane z podobnych surowców, jak szkło do szyb wyróżnia się wybitnie wygładzeniem i równością swej powierzchni, osiągniętym dzięki wypolerowaniu. Szkła obciągane, przeważnie nieprzejrzyste i kolorowe, są wyrabiane sposobem zwykłym, przyjętym w szklarniach. Autor omawia nowe zastosowanie szkła w budownictwie, mianowicie, używanie szkieł, wchłaniających cieplne promienie, lecz przepuszczających promienie nadfiołkowe; cegły i płyty szklane; wełnę szklaną, szkło uzbrojone i szkło bezpieczne.

Z DZIAŁALNOŚCI NIEMIECKIEGO TOWARZYSTWA TECHNOLOGII SZKŁA.

W numerze 1—2 naszego wydawnictwa z roku bieżącego podaliśmy w streszczeniu kilka referatów, wygłoszonych na zjeździe wyżej wymienionego Towarzystwa. Obecnie omówimy następne referaty:

Własności szkła krzemowego w porównaniu z przezroczystym sztucznym szkłem.

Referat wygłoszony przez prof. W. Eitel, Berlin-Dahlem.

Profesor Eitel wypowiedział się z wielkim naciskiem przeciwko bezsensownemu nazywaniu przezroczystych sztucznych materii organicznych szkłem (proponuje on w swym referacie nazywać je klarowną żywicą).

Często już rozprawiano o możliwości zamiany szkła przez przezroczyste, syntetyczne, organiczne produkty. Porównanie własności wykazuje, że każda z tych grup materiałowych posiada dla pewnych celów wyraźne zalety, dla innych zaś wady. Uniwersalna zamiana szkła krzemowego na organiczne przezroczyste żywice bez wątpienia nigdy nastąpić nie będzie mogła, albowiem szkła krzemowe mają nad masami organicznymi wspomnianego rodzaju wielką przewagę pod względem najdalej idącej możliwości przystosowania swych własności do pewnych celów, gdyż dzięki dużej ilości tlenków, tworzących szkło, można naprzykład w znacznych granicach zmieniać jego cechy optyczne. Z drugiej strony jest również możliwe, iż organiczne przezroczyste żywice dzięki swemu mniejszemu ciężarowi właściwemu będą miały w całym szeregu wypadków większe zastosowanie niż szkło krzemowe, o ile znów nie wstrzyma tego ich wyścigu mała twardość powierzchni produktów organicznych.

O chemii przy budowie pieca szklarskiego.

Referat wygłoszony przez Dr. H. Jebsen-Marwedel, Gelsenkirchen.

Podczas swych prac nad zwalczaniem braków fabrykacyjnych zebrał prelegent dużo danych fabrycznych, które wykazują szkodliwy wpływ niewłaściwego zastosowania materiałów ogniotrwałych. Z badań swych przytoczył prelegent kilka zastanawiających przykładów, które m. in wykazują, że rozchodzi się w danych wypadkach nie tylko o gatunek materiałów budowlanych. Nawet przy wyłącznym używaniu wysokowartościowych materiałów mogą w miejscach, gdzie się stykają rozmaite ich rodzaje, następować szkody z powodu reakcyj, na rozmiary których zupełnie wyraźnie ma wpływ siła ciążenia.

Stosunek materiałów ogniotrwałych do masy szklanej poniżej jej powierzchni jest swoistego rodzaju. Powoli postępujący proces rozpuszczania wytwarza graniczną warstwę, zawierającą tlenek glinu, której wpływ na występowanie w szkle skaz w postaci smug, jak udowodniono, zależnym jest częściowo od dotychczas niezbadanego czynnika, a mianowicie od natężenia zwierzchniej warstwy właściwego i obcego szkła, przy czym analityczne badania wykazują, że te warstwy obcego szkła nie powstają przez rozpuszczanie się kamieni we szkle, lecz są skutkiem złożonych procesów, mianowicie z ogniotrwałego materiału często tylko część jego krzemionki wyługowaną bywa przez dyfuzję i uniesiona przez płynące szkło. Dopiero pozostały materiał tworzy wraz ze szkłem zawierającą tlenek glinu już nie rozkładającą się obcą warstwę, która uważaną jest za źródło wielu braków fabrykacyjnych, jak skazy, węzły i t. p.

SPRAWOZDANIE CIEPLNO-TECHNICZNEJ PORADNI PRZY ZWIĄZKU GOSPODARCZYM CZECHOSŁOWACKICH PRZEMYSŁOWCÓW SZKLANYCH ZA ROK 1936.

(Glas und Keram Industrie Nr. 4/37).

Z okazji ogłoszenia powyższego sprawozdania, wypowiedziane zostały niektóre spostrzeżenia, które zasługują na uwagę i naszych przemysłowców.

Rok ubiegły nie spełnił nadziei pokładanych w zapowiadanym ze wszech stron przełamaniu się

położenia gospodarczego. Poza niezbędnymi do utrzymania produkcji robotami tylko w znikomej liczbie wypadków podjęte były rekonstrukcje, których celem były oszczędnościowe urządzenia generatorowe i piecowe, podczas gdy wiadomym jest, iż podobne ulepszenia planowane były przez cały szereg hut.

Poradnia miała polecone przez kilka wielkich fabryk szklanych sporządzenie bilansów zużycia ciepła i energii, przy której to sposobności zapoznała się z problemem transportowym w tych hutach i skonstatowała, że z tak wielkim pożytkiem gdzieindziej stosowane urządzenia transportowe są tu mało znane, wobec czego uważa za wskazane wypowiedzieć się w sprawach transportowych w hutnictwie szklanym. Aby przewóz surowców, półfabrykatów i gotowych wyrobów postawić na należytym fachowym i gospodarczym poziomie, niezbędne są często obszerne przygotowawcze prace natury statystycznej i o te prace rozbijają się najczęściej najlepsze zamiary do podjęcia reform w dziedzinie transportowej. W wielu hutach brak personelu, któryby był w stanie organizować i prowadzić tę statystykę, gdyż personel ruchu jest przeciążony bieżącymi pracami i nawet w wielu hutach odczuwa się brak technicznego personelu nadzorczego i kontrolującego.

Następnie miała poradnia sposobność przekonania się, iż nawet w bardzo wielkich hutach nie było ani jednego technicznie przygotowanego urzędnika, któryby potrafił utrzymywać w porządku istniejące przy generatorach i piecach przyrządy pomiarowe i dokonane pomiary użytkować. Skutki podobnego sposobu organizacji pracy odbijają się naturalnie na rentowności zakładów.

Następnie skonstantowany został przez kontrolę dziwny fakt braku zainteresowania w hutach, wyrabiających szkło dęte i prasowane, do procesu chłodzenia. Sprawa ta w tych hutach z powodu niejednolitości wyrabianych przedmiotów jest w rzeczywistości gospodarczo trudniejsza do rozwiązania, niż w hutach butelkowych, ale i tu istnieją możliwości uporządkowania jej ekonomicznie. Gdyby dyrekcje hut zdecydowały się na wprowadzenie ścisłej statystyki pękania szkieł w czasie żarzenia, jak to się w innych branżach dzieje, byłby się niejeden fabrykant na skutek przeważnie zastraszającego wyniku czymprędzej zdecydował do przebudowania swych przestarzałych urządzeń chłodniczych. Dodać jednak należy, iż nawet nowoczesny piec chłodniczy wymaga opieki i tylko wtedy pracować będzie ekonomicznie, jeśli warunki jego pracy będą należycie respektowane, a do tego przede wszystkim niezbędnym jest dobre urządzenie pomiarowe. Zdarza się również, że huty często otrzymują węgiel z rozmaitych kopalń, a więc w rozmaitych gatunkach. Powoduje to trudności w wytwarzaniu gazu i procesie topienia. W wypadkach przechodzenia z jednego gatunku węgla na drugi zaleconą jest wielka ostrożność i, w czasie, gdy obydwa gatunki węgla znajdują się w gazownikach, należy częściej niż zwykle przebijać ich zawartość, ażeby w czas usunąć ewentualnie tworzące się żużle oraz poświęcać największą uwagę temperaturze pary i gazu oraz ciśnieniu pod rusztami, aby zawczasu zapobiec ewentualnie grożącemu zalaniu rusztów.

Eksport—Import.

Wypłaty z eksportu do Niemiec.

Celem szybkiego i sprawnego dokonywania wypłat należności za towary wywiezione do Niemiec w ramach Umowy Gospodarczej Polsko-Niemieckiej z dnia 4.XI. 1935 r. przedłużonej Układem z dnia 20. II. 1937 r. koniecznym jest, aby:

1. eksporter polski niezwłocznie po dokonaniu odprawy celnej wywożonego towaru podał Polskiemu Instytutowi Rozrachunkowemu numer, względnie numery świadectw rozrachunkowych, według których odprawa nastąpiła i komu należy sumę wpływów przekazywać;

2. eksporter polski, przesyłając jednocześnie fakturę odbiorcy niemieckiemu, podał na tej fakturze również numer, względnie numery świadectw rozrachunkowych i zażądał od niego umieszczenia tych numerów na awizie Niemieckiej Kasy Rozrachunkowej przy wpłacie na rachunek Polskiego Instytutu Rozrachunkowego.

Ścisłe zastosowanie się eksportera do powyższych dwu wskazówek pozwoli Polskiemu Instytutowi Rozrachunkowemu na szybkie sprawdzenie awiza Niemieckiej Kasy Rozrachunkowej z kopią i odcinkiem świadectwa rozrachunkowego, a co za tym idzie — niezwłoczne dokonanie wypłaty należności, o ile oczywiście kolejność wpłat po stronie niemieckiej na to zezwala.

Eksport polskich wyrobów szklanych do Jugosławii.

W ciągu I kwartału 1937 roku Jugosławia sprowadziła z Polski 377.395 kg. wyrobów szklanych za 3.560.298 dinarów.

Podwyższenie cła na szkła i cylindry do lamp w Tunisie.

Z dniem 13. IV. r. b. uległo podwyżce cło na szkła i cylindry do lamp pochodzenia zagranicznego. Cło wynosi obecnie 120 franków od 100 kg. brutto.

Deklaracje celne przywozowe winny zawierać m. in. dane co do pochodzenia towaru oraz nazwisko, zawód i miejsce zamieszkania rzeczywistego odbiorcy towaru. Przesyłki, których deklaracje celne nie będą zawierały powyższych danych, ulegną konfiskacie.

Z Targów Lipskich.

Jednocześnie z Targami Lipskimi urządzona była w Lipsku reprezentacyjna wystawa-pokaz wyrobów szklanych, w której brały udział nie tylko huty szklane, lecz i różne fachowe szkoły niemieckie. Pokaz

ten wzbudzał dzięki różnorodności wystawionych okazów oraz artystycznemu ich wykonaniu, jak również wykazaniu nieograniczonych możliwości stosowania szkła, ogromne zaciekawienie, graniczące wprost z podziwem.

Na pokaz ten składały się dwie grupy eksponatów, z których jedna—szkło stołowe i galanteryjne, dowiodła, iż Niemcy dzięki swym licznym uczelniom fachowym, wciąż, udoskonalają do najwyższego poziomu swe wyroby, zarówno pod względem czystości i przezroczystości szkła, jak również pod względem malowania, szlifowania, grawerowania i ornamentacji. Trudno tu wyliczyć wszystkie te gatunki wystawionych szkieł, więc ograniczymy się tylko na skonstatowaniu, iż niektóre wyroby są z tak cienkiego i przezroczystego szkła, iż pomimo ich ozdobienia są jakby niewidoczne, jakby bez materii.

Ale największy podziw budziły wyroby t. zw. techniczne, poczynając od chłodnic wężowatych, długości 50 mtr., 70 litrowych baniek chlorujących z chłodnicą i syfonem i 80 litrowych zbiorników reakcyjnych, a skończywszy na żarówkach od najmniejszych do największych wielkości, termometrach, rur rozmaitych i t. d., i t. d. Nawet używający tych przeróżnych aparatów chemicy, fizycy, lekarze i technicy nie zawsze mogą sobie zdać sprawę z trudności, jakie sprawia wyrób tych wszystkich naczyń, dla których nie ma uniwersalnego szkła, lecz trzeba je dopiero wyrabiać i wypróbowywać z pomiędzy setek typów rozmaitych zestawów, aby trafić na odpowiedni gatunek.

Złożenie do składu celnego towarów odprawionych warunkowo.

(Okólnik Min. Skarbu L. D. IV. 8617/3/37 z dn. 22. IV. 1937 r.— Dz. Urz. Min. Sk. Nr 11/1937).

W związku z postanowieniami art. 56 ust. b i art. 117 prawa celnego oraz § 65 ust. 5 przepisów wykonawczych do prawa celnego — Ministerstwo Skarbu wyjaśniło dyrekcjom ceł i urzędom celnym, że w przypadku złożenia do składu celnego, w myśl wymienionego § 65 ust. 5, towarów odprawionych warunkowo, odsetek (kar) za zwłokę nie należy pobierać; w takich przypadkach złożenie towaru do składu celnego należy traktować narówni z powrotnym wywozem towaru za granicę celną.

Targi w Wiedniu.

W okresie od dnia 5-12 września r. b. odbędą się XXXIII Międzynarodowe Targi w Wiedniu.

Możliwości eksportowe.

Brazylia. Poważna firma brazylijska „Walter Wyler" poszukuje przedstawicielstwa firm polskich w zakresie wszelkich wyrobów szklanych.

Oferty wraz z katalogami, ewentualnie wzorami należy kierować pod adres: San Remo (Italia), Corso Matuzia 9. Korespondencja w języku niemieckim.

Referencji w powyższej firmie udzielić może Bank of London et South America Ltd., 6, 7 et 8, Tokenhouse Yard, London E. C. 2.

Tunis. Firma Agence et Depôt de Fabrique, Salomon de Victor Setruk, Tunis, 46, Rue de Naple, poszukuje przedstawicielstwa polskich hut w zakresie szkła stołowego i oświetleniowego. Korespondencja w języku francuskim lub niemieckim.

Niemcy. Firma Leo Steinitz, Berlin Halensee Seesenerstrasse 30, pragnie nawiązać kontakt handlowy z polskimi hutami szklanymi celem reeksportu ich wyrobów (głównie kieliszki, szklanki) do U. S. A.

Indie Brytyjskie. Firma D. P. Shukla & Co., 5, Clive Ghat Street, Calcutta nawiąże stosunki handlowe z polskimi eksporterami szkła i wyrobów szklanych w celu otrzymania przedstawicielstwa na rynek indyjski.

Firma powyższa prosi o podanie jak najniższych cen cif Calcutta w £ ang. oraz o nadesłanie, w miarę możności, wzorów.

Stany Zjedn. Am. Płn. Fabryki Szkła „Hope Glass Works" w East Providence, R. I. chcą sprowadzić z Polski 1) szkło białe pełnoołowiowe (na nóżce) dla swoich warsztatów szlifierskich, grawerskich i rafinerii 2) zwykłe szkło — kieliszki i szklanki dla swego oddziału, zaopatrującego hotele i restauracje.

Fabryki „Hope Glass Works" są poważnymi odbiorcami powyżej wymienionych dwóch typów szkła dotychczas z Belgii i Czechosłowacji. W wypadku nawiązania stosunków handlowych z polską hutą szklaną, udzielić mogą gwarancji banku „The Rhode Island Hospital Trust Company", Providence, R. I.

Wiadomości z zagranicy.

ANGLIA. Nowa fabryka szkła niełłukącego się.

Nowa fabryka szkła niełłukącego się zostanie wybudowana w Willesden Junction. Produkcję roczną przewiduje się na 3 milionów stóp kwadr.

— Meble szklane.

W Anglii powstała wielka moda na meble szklane i już w Londynie założono kilka przedsiębiorstw, które się wyspecjalizowały w tej dziedzinie.

AUSTRIA. Cło wywozowe na szkło sproszkowane.

Austriacki rząd związkowy wprowadził cło wywozowe na niektóre towary, w szczególności zaś na szkło sproszkowane:

	Koron za 100 kg
Szkło sproszkowane (bez szkła pancernego)	
niezabarwione, nieposrebrzane	0,25
inne szkło sproszkowane	0,05

BELGIA. Szkło szybowe.

Prasa codzienna donosi o powiększeniu produkcji szkła szybowego przez puszczenie w ruch wanien, należących do hut szklanych mechanicznych, połączonych w l'Union des Verreries Mécaniques Belges (Związek Mechanicznych Hut Szklanych). Z drugiej strony mają być wkrótce wstrzymane roboty w paru innych hutach z powodu konieczności poczynienia gruntownych remontów.

— Wzrost cen szkła.

Belgijski przemysł szklany podwyższył zarówno eksportowe, jak i krajowe ceny o 10%.

BUŁGARIA. Import szkła w 1936 roku.

Import wyrobów szklanych w ciągu 1936 roku wzrósł do sumy 35 milionów lew, wobec 23 milionów lew w 1935 roku. Głównym dostawcą były Niemcy (60%), następnie Czechosłowacja (22%); udział Belgii w ogólnym przywozie stanowił tylko 5%.

CZECHOSŁOWACJA. Rozwiązanie kartelu butelek izolacyjnych.

Kartel butelek izolacyjnych, istniejący między firmami „Böhmisch-Märische Glaswerke A. G. vorm. S. Reich & Co" i „Emmahütte" Otto Loewy G. m. b. H.", został rozwiązany i wykreślony z rejestru karteli.

— Prolongowanie kartelu szkła szybowego.

W grudniu 1936 została zarejestrowana umowa zrzeszonych hut szkła szybowego wszelkiego rodzaju oraz szkła lanego, płaskiego. Kartel ten zawarty został na okres czteroletni z prawem prolongaty do końca r. 1943, o ile tego zażąda do dnia 30 czerwca 1940 Zrzeszenie.

— Postępy w produkcji ozdób choinkowych.

Produkcja ozdób choinkowych została zapoczątkowana w 1931 r. dzięki inicjatywie Badawczego Instytutu Szklarskiego w Königgraetz. Produkcja tego artykułu wzrosła w takim stopniu, że już w 1933 r. przestano sprowadzać ozdoby choinkowe z zagranicy, a nawet rozpoczęto je eksportować. W 1936 roku suma osiągnięta z eksportu ozdób choinkowych wyniosła więcej, niż milion Kč.

Ozdoby choinkowe zdobywają coraz to nowe rynki zbytu. Młody ten przemysł czechosłowacki osiągnął na Targach Praskich nadzwyczajne rezultaty, gdyż otrzymał szereg zamówień na setki tysięcy tuzinów, dzięki czemu wytwórnie tych ozdób mają zapewnioną pracę na cały rok. Głównym odbiorcą ozdób choinkowych są Stany Zjednoczone Północnej Ameryki, a poza tym kraje, które dotychczas nie wiedziały o istnieniu tego przemysłu w Czechosłowacji, jak Australia, Indie i Południowa Ameryka.

— Żądanie wprowadzenia zakazu na przywóz szkła laboratoryjnego.

Produkcja czechosłowackiego szkła laboratoryjnego jest w stanie pokryć zapotrzebowanie całego kraju. W związku z tym producenci wystąpili do rządu z żądaniem wprowadzenia zakazu przywozu szkła laboratoryjnego.

— Przeciwko ulicznemu handlowi wyrobami szklanymi.

Związek producentów szkła dętego w Haidzie przyłączył się do wystąpienia kupców praskich przeciwko handlowi szkłem artystycznym na jarmarkach przez kolporterów jarmarcznych. Gmina Praska została wezwana do wydania zakazu sprzedaży artystycznych szkieł na ulicach. W czasie świąt Wielkanocnych zatrzymano w Pradze około 60 dostawców jarmarcznych, handlujących szkłem, przy czym okazało się, iż zaledwie znikoma ich część pochodziła z obszarów, produkujących szkło.

— Wywóz branzoletek szklanych.

Przemysł jabłoniecki (Gablonz) dostarczał od wielu lat do Indyj Brytyjskich w bardzo wielkich ilościach tak zwane „bangles", t. j. gładkie kółka-branzoletki szklane, które przez pobożnych hindusów są ofiarowywane podczas świąt bogom. Obecnie, dzięki bezwzględnej konkurencji japońskiej, wywóz tego artykułu z Czechosłowacji spadł do połowy, gdyż został wyrugowany przez tańszy wyrób japoński.

DANIA. Szkło szybowe.

Huty szklane w Danii zajmowały się dotychczas wyłącznie tylko wyrobem butelek i przedmiotów artystycznych.

Dzięki ogromnemu rozwojowi w ostatnich latach nowoczesnej konstrukcji mieszkalnej, importowano duże ilości szyb szklanych. Niezbędne do tego importu dewizy są dotychczas przydzielane przez Centralę Dewizową.

Ponieważ rynek szkła szybowego jest dostatecznie chłonny, obecny moment został uznany za bardzo pomyślny do rozpoczęcia fabrykacji tego artykułu w Danii. Obecnie buduje się hutę w Korsör, we wschodniej części wyspy Seeland, mogącą pokryć całe wewnętrzne zapotrzebowanie szyb szklanych. Huta ta wkrótce będzie uruchomiona i można się spodziewać, iż w początkowym stadium będzie pokrywać około 75% ogólnego zapotrzebowania. Szkło szybowe będzie produkowane w różnych szerokościach, aż do 1.90 mtr. Co się tyczy niezbędnych surowców, to piasek narazie będzie sprowadzany z zagranicy, gdyż dotychczas nie znaleziono w Danii pokładów piasku odpowiedniego do wyrobu szkła czystego i przezroczystego. To samo odnosi się do soli glauberskiej, natomiast inne surowce znajdują się w kraju. W pierwszym okresie huta zatrudni około 120 robotników.

FINLANDIA. Znaczny wzrost importu szkła stołowego.

W ciągu 1 półrocza 1936 roku importowano 762 tony szkła szybowego i lustrzanego, wobec 439 ton w tym samym okresie 1935 roku.

FRANCJA. Wzrost importu czechosłowackich wyrobów szklanych.

W związku z nowym układem handlowym, import czechosłowackich towarów wzrósł do sumy 100 milionów Kč. w ciągu 1-go kwartału 1937 roku. Wzrost importu wyrobów szklanych jest określony sumą 5 milionów Kč.

HOLANDIA. Uruchomienie huty szkła butelkowego.

Huta szkła butelkowego „Nederlandsche Fabriek van Demijehn, Korffleschen en Ballons, Tiel" rozpoczęła na nowo produkcję.

— Huta szkła szybowego.

Jak podaje „De Telegraaf", w okręgu węglowym Heerlen powstaje towarzystwo dla produkcji mechanicznego szkła szybowego.

Projekt budowy fabryki został rozpatrzony i zatwierdzony przez Instytut Ekonomiczno-Techniczny prowincji Limberg. Fabryka ta będzie położona w bardzo dogodnych warunkach, z czego należy wymienić: bliskość od granicy belgijskiej i niemieckiej, okręg węglowy, pokłady piasku dla produkcji szkła, ułatwiony transport przez kanał Juliany.

JAPONIA. Produkcja przędzy szklanej.

W Japonii została wprowadzona fabrykacja włókna szklanego, które jest używane jako materiał izolacyjny.

RUMUNIA. Fabrykacja rurek szklanych.

Huta Szklana w Padurla-Neagra uruchomiła nowy piec do wyrobu rurek szklanych dla celów chemicznych i farmaceutycznych. Poza tym towarzystwo rumuńskie do wyrobu szkła szybowego, kryształowego i zwierciadeł ma rozpocząć fabrykację imitacji-kryształów. Kapitał tego towarzystwa został powiększony o sumę 100.000 lei, którą zadeklarowała grupa St. Gobain.

STANY ZJEDN. AM. PŁN. Wełna szklana.

Jak podaje „Mineral Trade Notes", rozwój produkcji wełny szklanej poczynił w 1936 roku znaczne postępy głównie dzięki wybudowaniu przez „Corning Glass Works" specjalnej fabryki. Nici z włókna szklanego mają rzekomo średnicę od 0,0007 do 0,00005 cala i posiadają wielką prężność, tak, że podjęto już wyrób szpagatu i lin ze szkła.

— Szkło szybowe na użytek automobilizmu.

Dla uniknięcia potnienia szyb stosuje się obecnie w Ameryce przy wprawianiu szyb w autach, wagonach i witrynach sklepowych nowe metody, polegające na wpuszczaniu pomiędzy dwie warstwy szkła azotu, w celu zapobieżenia tworzenia się pary, gdyż komora gazowa działa izolująco.

Produkcja szkła lustrzanego w Ameryce Północnej osiągnęła w 1936 około 20 milionów m^2.

Na wystawie automobilowej Towarzystwo Chrysler Motor Co. wystawiło auto, zaopatrzone w szyby, przez które widzieć można tylko z wewnątrz, a z zewnątrz do wozu zaglądać nie można.

Towarzystwo Casco Co. wyrabia szkło z wtopionym cieniutkim drucikiem elektrycznym w celu zabezpieczenia szyb od wiatru, tak że auto zaopatrzone w podobne szkła ma zawsze doskonałą widoczność i szyby nigdy nie zachodzą parą.

— Dom bez okien.

W Chicago buduje się obecnie dom 16-piętrowy na biura, który poza częściami betonowymi wiązań składa się tylko z cegieł szklanych. Przewietrzanie i ogrzewanie budynku odbywać się będzie przy pomocy urządzeń klimatycznych, tak że okien w budynku wcale nie będzie. Ponieważ obecne urządzenia klimatyczne pozwalają przewietrzać każde pomieszczenie kilkakrotnie w ciągu dnia, przeto stanowi podobny bezokienny, widny dom, przy stosunkowo małych kosztach budowy, idealne, wolne od kurzu i hałasu pomieszczenie.

— Maszyna do obrabiania kantów płyt szklanych.

Nowa amerykańska maszyna do obrabiania kantów płyt szklanych jest w możności jednocześnie obrabiać wszystkie ich kanty, niezależnie od tego, czy są to płyty prostokątne, czy też na wpół zaokrąglone.

Maszyna ta posiada okrężną taśmę szlifierską, która opasuje mającą być oszlifowaną płytę i za pomocą kleszczy tak jest założoną, iż przyciska ją jednocześnie ze wszystkich stron do obracającej się powyżej tarczy szlifierskiej. Boczne kryzy podtrzymują płytę na poziomie szajby, a odpowiednie żłobki na taśmie i szajbie powodują, że taśma nie ześlizguje się. Maszyna ma zastosowanie przeważnie do szkieł automobilowych, lecz może być również użyta do wszystkich mniejszych szkieł o wymiarach aż do ca. 120 x 50 cm.

SZWECJA. Import i eksport szkła w 1 półr. 1936 r.

W ciągu 1 półrocza 1936 importowano do Szwecji:

szkła surowego	1.085 ton
szyb szklanych i lustrzanych . . .	2.627 „
butelek i słojów	304 „
wyrobów szklanych niewymienionych i wyrobów emaliowanych	158 „

W tym samym czasie eksportowano:

butelek i słojów nieszlifowanych . .	2.346 ton
artykułów szklanych niewymienionych i wyrobów emaliowanych . . .	600 „

— Podwyższenie ceny szkła.

Wskutek zwiększenia ceny kosztu własnego wyrobów szklanych, producenci podwyższyli ceny sprzedażne o 10%.

— Uruchomienie huty szklanej.

Huta Szklana w Reijmyre została sprzedana na skutek upadłości i wkrótce będzie uruchomiona przez nowonabywców.

WŁOCHY. Szkło „Thermolux".

Stosowanie szkła we wszystkich postaciach czyni w Italii niewiarogodne postępy, czego najlepszym dowodem jest budowa gmachu „Fascio" w Mediolanie, który składa się prawie w $^2/_3$ ze szkła najrozmaitszych form. W ogóle dzięki włoskiemu wynalazkowi, szkło „Thermolux" nadaje się, jak nigdzie, w gorących krajach. Thermolux składa się z dwu warstw szklanych, pomiędzy którymi znajduje się włókno szklane. To trzywarstwowe szkło, przepuszczając dobrze światło, utrzymuje temperaturę oraz izoluje hałasy, a przy pewnym zabarwieniu np. niebieskawym zaradza gromadzeniu się i tworzeniu owadów, jak np. komarów, much i innych.

Z. S. R. R. Produkcja luster.

Produkcja luster w ciągu 1936 roku wyniosła tylko 66.000 m^2, podczas gdy program przewidywał 300.000 m^2.

Kronika Związkowa.

Walne Zgromadzenie Członków Związku Hut Szklanych w Polsce.

W dniu 2 czerwca 1937 roku o godzinie 15-ej odbędzie się w lokalu Związku Hut Szklanych, przy ulicy Traugutta 3

Walne Zgromadzenie Członków Związku

z następującym porządkiem dziennym:

1. zagajenie i wybór przewodniczącego oraz sekretarza,
2. sprawozdanie z działalności za 1936 rok,
3. zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków oraz podziału zysku za 1936 rok,
4. preliminarz na 1937 rok,
5. wybór członków Rady i ich zastępców
6. wybór członków Komisji Rewizyjnej
7. wybór członków Komisji Reklamacyjnej
8. wybór przewodniczących poszczególnych grup
9. sprawy robotnicze i umowy zbiorowe,
10. zatwierdzenie Statutu „Polskiego Towarzystwa Technologii Szkła",
11. wolne wnioski (zgodnie z § 19 Statutu: „wnioski muszą być przez trzech członków podpisane i na 7 dni przed Zgromadzeniem Radzie przedłożone").

Walne Zgromadzenie Centrali Handlowej Członków Zrzeszenia Przemysłu Szklanego w Polsce

Spółdz. z o. o. w Warszawie

W dniu 2 czerwca 1937 roku o godz. 17-ej odbędzie się w lokalu Związku Hut Szklanych, przy ulicy Traugutta 3

Walne Zgromadzenie Członków Centrali Handlowej

z następującym porządkiem dziennym:

1. zagajenie i wybór przewodniczącego oraz sekretarza,
2. sprawozdanie z działalności za 1936 rok,
3. zatwierdzenie bilansu i r-ku strat i zysków za 1936 r. oraz podziału zysku za rok 1936,
4. preliminarz na rok 1937,
5. wybór 2-ch członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących przez losowanie,
6. sprawa skupu stłuczki szklanej,
7. wolne wnioski.

Informacje.

Zmiana rozporządzenia Prezydenta R. P. o nadzwyczajnych komisjach rozjemczych.

W Dzienniku Ustaw R. P. Nr 30/37 ogłoszono ustawę z dnia 14 kwietnia 1937 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 27 października 1933 r. o nadzwyczajnych komisjach rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu.

W myśl powyższej ustawy komisję rozjemczą może obecnie zwołać Minister Opieki Społecznej (dawniej Rada Ministrów), który w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu oraz na wniosek jednego z uczestników postępowania rozjemczego władny jest nadać orzeczeniu tej komisji moc obowiązującą w tej gałęzi pracy na całym obszarze, dla którego orzeczenie zostało wydane, lub dla części tego obszaru, na której uzyskało ono przeważające znaczenie.

Rozporządzenie takie obowiązuje wszystkich pracodawców i pracowników do stosowania go do indywidualnych umów o pracę.

Ustawa weszła w życie z dniem ogłoszenia.

Wynagrodzenie robotników za czas choroby.

Na tle przepisów artykułu 11 rozporządzenia Rzeczypospolitej z dnia 16. III. 1928 r. o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 324), który postanawia m. in., że: „pracodawca nie ma prawa wypowiedzieć umowy o pracę w ciągu czterech tygodni niezdolności robotnika do zarobkowania, spowodowanej przez nieszczęśliwy wypadek lub chorobę" — wydał Sąd Najw. Izba Cywilna dnia 14. XI. 1936 r. (L. C. II. 1541/36) nast. orzeczenie:

1. „Zakaz wypowiedzenia robotnikowi umowy o pracę w ciągu czterech tygodni jego choroby nie decyduje o prawie robotnika do wynagrodzenia za czas choroby".

2. „Robotnikowi nie należy się, na podstawie rozporządzenia o umowie o pracę robotników, wynagrodzenie za czas, kiedy wskutek choroby nie pracował".

„Słownik nazw zawodów"

Biuro Wojskowe Ministerstwa Przemysłu i Handlu opracowuje projekt „Słownika nazw zawodów wykwalifikowanych pracowników umysłowych i fizycznych, zatrudnionych w przemyśle i górnictwie".

W pracach tych biorą udział z ramienia Związku Hut Szklanych p. dyr. Antoni Tarwid i p. inż. Aleksander Dobrzański.

Postojowe.

Kolej pobiera opłaty zwane potocznie „postojowym“ — w następującej wysokości:

1) za przetrzymanie wagonów o ładowności powyżej 30 ton — za każdą rozpoczętą godzinę pierwszej doby — 60 groszy, a za drugą i następną dobę po 12 złotych;

2) za mniejsze wagony — odpowiednio — 40 gr i 8 zł;

3) za wagony kryte — pobiera się podwójne postojowe wskazane dla wagonów mniejszych.

Zdarza się dość często, że nadawcy, który zamawia wagon mniejszy — kolej, wobec braku odpowiednich wagonów, podstawia zastępczo wagon o ładowności powyżej 30 ton. Ministerstwo Komunikacji wydało wyjaśnienie, że w wypadkach takich należy pobierać postojowe w wysokości przewidzianej dla wagonu żądanego przez nadawcę, pod warunkiem jednak, że nadawca nie przekroczył ładowności żądanego przez siebie wagonu, i że fakt żądania mniejszego wagonu stwierdził na liście przewozowym.

Stan zatrudnienia w hutach szklanych.

Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Wiadomości Statystyczne) w hutach szklanych zatrudnionych było ogółem w m-cu marcu 1937 roku 14.841 robotników, wobec 11.469 robotników w analogicznym okresie 1936 roku.

Przy produkcji pracowało w m-cu marca r. b. 14.180 robotników, natomiast w tym samym czasie roku ubiegłego 10.397 robotników.

W m-cu marcu 1937 roku było przepracowanych przy produkcji tygodniowo 642.467 robotniko-godzin, wobec 462.972 robotniko-godzin w m. marcu 1936 r. Na jednego robotnika tygodniowo wypadło 45,3 godzin w m. marcu 1937 rok, wobec 44,5 godzin w m. marcu 1936 roku.

Uruchomienie działu szkła szybowego w Hucie Szklanej w Grodnie.

Jak podają Zjednoczone Huty Szklane L. Podoski, J. Łapidus i Ska w Grodnie, zostaje uruchomiony z dniem 1-go czerwca r. b. dział szkła szybowego po blisko 2 latach postoju.

Bibliografia.

Ordynacja Podatkowa — Zbiór przepisów postępowania podatkowego wraz z orzecznictwem Sądów Najwyższych r. 1937.

A. Grajewski, Radca Ministerstwa Skarbu.

stron 386. Cena egzemplarza oprawionego w płótno (bordo lub ciemno-zielone) zł. 7.50.

Praca ta stanowi systematycznie ujęty i zaopatrzony uwagami i objaśnieniami autora zbiór przepisów według stanu na dzień 10 maja 1937 r. zawierających poza ustawą i rozporządzeniem dotyczącym Ordynacji Podatkowej, cytowanych na wstępie, także: 1) ważniejsze przepisy instrukcji podatkowej z dnia 31 grudnia r. 1934, 2) okólniki Ministerstwa Skarbu, wyjaśniające Ordynację Podatkową, względnie zawierające specjalne zarządzenia, wydane na podstawie tejże Ordynacji, 3) przepisy innych ustaw i rozporządzeń mających związek ze stosowaniem w praktyce Ordynacji Podatkowej oraz 4) obficie zebrane orzecznictwo (wyroki) Sądu Najwyższego Trybunału Administracyjnego. Ponadto w załączniku do wspomnianej pracy zostały podane obowiązujące teksty wiążących się z wykonywaniem Ordynacji Podatkowej ustaw i rozporządzeń, dotyczących ulg przy spłacie zaległości podatkowych, poboru odsetek od zaległości podatkowych, spłaty należności podatkowych w papierach wartościowych i t. d.

Zestawienie ważnych terminów podatkowych ujętych w formę kalendarza (składanie zeznań, płatności podatków, ukończenia wymiarów), oraz szereg skorowidzów zamykają całość omawianego podręcznika, niezbędnego dla każdego, kto pragnie być dokładnie zorientowanym w przepisach dotyczących obowiązków i uprawnień płatników i władz skarbowych w związku z wymiarem i poborem podatków, wnoszeniem odwołań i w innych licznych przepisach postępowania podatkowego.

Na wydawnictwo „Ordynacja Podatkowa” nie trzeba pisać zamówienia. Wystarczy wpłacić należność do P. K. O. na konto Izby Przemysłowo - Handlowej w Warszawie Nr. 18750, podając na odwrocie blankietu nadawczego tytuł zamówionej książki, a książka zostanie wysłana odwrotną pocztą bez doliczenia kosztów przesyłki.

Zagadnienie zrzeszeń przemysłowych w świetle uchwał i opinni Związku Izb Przemysłowo-Handlowych

opracowane przez p. J. Wejtko.

Cena zł. 1.—

Zawiera streszczenie najważniejszych postanowień Działu V prawa przemysłowego, charakterystykę obecnego stanu organizacyjnego oraz omówienie aktualnego zagadnienia rozwoju form organizacyjnych w dziedzinie życia gospodarczego.

Broszura może być pomocną zarówno dla osób, interesujących się stroną teoretyczną tego zagadnienia, jak i biorących udział w czynnym życiu organizacyjnym, zawiera bowiem wytyczne, które uwzględnia Związek Izb Przemysłowo-Handlowych przy opiniowaniu statutów zrzeszeń przemysłowych kierowanych do legalizacji.

Wydawnictwa włoskie *„Quadrante"* i *„Domus"* poświęcają dużo artykułów rozpowszechnionemu obecnie używaniu szkła taflowego do konstrukcji nowoczesnych domów.

„Quadrante" Nr. 35/6 poświęca całe studium konstrukcji *„della Casa del Fascio du Como"*, dając opis przebiegu budowy, licznych technicznych szczegółów wykonania, ogólnego widoku gmachu i t. p. Artykuł ten powinien zainteresować architektów, którzy znajdą w nim bez wątpienia pomysły bardzo nowoczesne.

Specjalny numer *„Domus'u"* wydany w m. lutym poświęcony jest wyłącznie temu samemu tematowi i zawiera interesującą serię reprodukcji różnych robót, wykonywanych prawie we wszystkich krajach. Zdjęcia te wykazują dokładnie obecną tendencję konstrukcji domów mieszkalnych.

Bilanse Hut Szklanych.

Huta Szklana Feniks, Spółka Akcyjny w Piotrkowie.

Bilans i R-k Strat i Zysków za r. 1936.

AKTYWA: Majątek stały: Grunty (plac) zł 65.505.—; Budynki fabryczne, gospodarcze i mieszkalne zł 390.776.17; Maszyny i urządzenia techniczne zł 94.635.01; Formy żelazne złotych 19.973.94; Inwentarz zakładowy martwy (ruchomości) zł 1.103.43; Inwentarz zakładowy żywy zł 1.452.50; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 34.27; Papiery procentowe (3% Pożyczka Inwestycyjna) zł 2.940.—; Papiery wartościowe zł 200.—; Weksle w portfelu zł 2.950.—; Materiały, półfabrykaty i wyroby gotowe (remanenty) zł 199.123.29; Dłużnicy (Korespondenci) złotych 196.460.08; Sumy Przechodnie zł 16.586.24; Straty i zyski — saldo strat z lat 1934/1935 zł 31.086.67, mniej zysk za rok operac. 1936 zł 707.55 — zł 30.379.12, Razem zł 1.022.119.05.

PASYWA: Kapitały własne: Kapitał zakładowy (akc.) zł 420.000.—; Kapitał Rezerwowy (spec.) zł 824.50; Kapitał Amortyzacyjny (a) saldo z roku 1935 zł 210.915.12, b) dopisano w r. 1936 zł 21.478.05) zł 232.393.17; Zobowiązania: Akcepty złotych 19.550.—; Wierzyciele (Korespondenci) zł 80.984.62; Pożyczki długoterminowe zł 168.948.93; Pożyczki krótkoterminowe złotych 9.510.—; Sumy Przechodnie zł 89.907.83; Razem zł 1.022.119.05.

Rachunek Strat i Zysków.

WINIEN: Saldo z r. 1935 zł 31.086.67; Ogółem koszta produkcji zł 457.385.37; Amortyzacja budynków, maszyn, urządzeń, form żelaznych i ruchomości zł 21.478.05; Razem złotych 509.950.09.

CREDIT: Dochód — brutto, uzyskany ze sprzedaży towarów + remanent zł 479.570.09; Strata za lata 1934 i 1935 zł 31.086.67 mniej zysk za rok oper. 1936 zł 707.55 — złotych 30.379.12; Razem zł 509.950.09.

Bilans Zamknięcia i Rach. Zysków i Strat za 1936 r. został zatwierdzony na Walnym Zgromadzeniu, odbytym dn. 24 kwietnia 1937 r. w siedzibie Spółki w Piotrkowie Tryb.

Walne Zgromadzenie uchwaliło wyznaczyć zł 50.000.— tytułem uposażenia dla Władz Spółki na 1937 r.

Piotrkowska Rektyfikacja, Spółka Akcyjna Piotrków Tryb., ul. Obrytka 3, telef. 10-62.

Bilans Zamknięcia na dzień 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA: Kasa 737.21, Weksle 7.700.—, Papiery publiczne 326.19, Kaucje 535.20, Zaliczenia 3.680.—, Pożyczka Inwestycyjna 2.940 —, Remanenty 119.679.22, Korespodenci (dłużnicy) 199.078.85. Budynki Fabryczne 145.000.—, Bud. Mieszkalne 24.000.—. Budynki Magazynowe 80.000.—, Sumy Przechodnie 2.178.—, Inwentarz i Urządzenie Fabryczne 56.072.—, Zyski i Straty (za 6 lat) 220.725.55, razem zł 862.652.22.

PASYWA: Korespondenci (wierzyciele) 97.534.56, Ubezpieczalnia Społeczna 1.178.43, Fundusz Pracy 151.78, Fundusz Bezrobocia 95.37, Akcepty 6.000.—, Sumy przechodnie 26.220.25, Kary 42.15, Kapitał Akcyjny 650.000.—, Kapitał Amortyzacyjny zł 81.429.68, razem zł 862.652.22. Sumy Pozabilansowe. Aktywa: Dopozyty zł 85.000.— razem zł 85.000.—, Pasywa: Akcepty kaucyjne zł 85.000.— razem 85.000.—.

Rachunek Zysków i Strat.

WINIEN: strata na Amortyzacji Budynków i Urządzenia 44.425.—, strata na Odszkodowaniach 8.000.—, strata na odbiorcach zł 9.726.97, razem zł 62.151.97.

MA: zysk na produkcji 18.756.20, zysk na likwidacji urządzenia fabrycznego 17.805.08, zysk na odbiorcach — odzyskana strata 164.94, Strata za 1936 r. 25.425.75, razem złotych 62.151.97.

Fabryka Szkła dawn. S. Reich i S-ka Spółka Akc. w Zawierciu.

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 32.303.40; Budynki: a) fabryczne zł 1.066.615.52, b) gospodarcze zł 267.158.92, c) mieszkalne zł 781.429.35, razem zł 2.115.203.79; Budowle niewykończone zł 30.558.83; Urządzenia techniczne: zł 1.594.933.37; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy zł 1.900.00, b) martwy zł 190.369.41, razem zł 192.269.41; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 50.450.20; Papiery wartościowe zł 7.848.00, Weksle w portfelu zł 17.301.53, Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 1.000.00; Kaucje zł 7.828.23; Materiały: a) surowce zł 39.123.05, b) pomocnicze i pędne zł 72.088.94, razem zł 111.211.99; Półfabrykaty zł 39.826.56; Gotowe towary zł 238.426.08; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 409.714.08; b) różni zł 10.679.93. c) wątpliwe należności zł 499.221.29, razem zł 469.615.30; Sumy przechodnie zł 455.67; Straty: strata z poprzednich lat zł 302.360.82, strata za 1936 r. zł 21.521.54, razem zł 323.882.36; **Ogółem stan czynny zł 5.233.114.72.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za kaucje hipoteczne zł 100.000.00; Dłużnicy za żyra wekslowe zł 89.778.53; **Ogółem zł 189.778.53.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 2.500.000.00; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 2.261.838 37, b) odpisano w roku sprawozdawczym zł 7.695.26, c) dopisano w roku sprawozdawczym zł 111.192.40, razem zł 2.365.335.51; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty zł 65.769 17, b) zaległe podatki zł 20.062.53, c) dostawcy krajowi zł 85.266.34, d) dostawcy zagraniczni zł 20.231.04, e) odbiorcy zł 1.608.23. f) różni zł 138.677.96, razem zł 331.615.27; Sumy przechodnie złotych 36.163.94; **Ogółem stan bierny zł 5.233.114.72.**

Sumy pozabilansowe. — Kaucje hipoteczne zł. 100.000.00; Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach odbiorców zł 89.778.53. **Ogółem zł 189.778.53.**

Rachunek strat i zysków za rok operacyjny 1936

STRATY. — 1) Koszty administracji ogólnej zł 142.863.45; 2) Koszty fabrykacji zł 1.586.845.08; 3) Koszty sprzedaży zł 182.947.93; 4) Koszty kredytów zł 11.930.23; 5) Podatki państwowe i komunalne zł 63.337.10; 6) Swiadczenia socjalne zł 95.225.01; 7) Odpisy amortyzacyjne zł 111.192.40; 8) Strata na odbiorcach zł 3.629.95; 9) Inne wydatki zł 7.635.56; **Ogółem zł 2.205.606.71.**

ZYSKI. — 1) Rachunek towarów zł 2.180.285.82; 2) Różnice kursowe zł 846.92; 3) Odsetki otrzymane zł 2.610.12; 4) Różne dochody zł 342.31; Strata zł 21.521.54; **Ogółem zł 2.205.606.71.**

Fabryki Szkła „Ujście" Spółka Akcyjna dawn. Friedr. Siemens, Ujście.

Bilans na dzień 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY: I. Majątek Stały: Grunty 101.584.40. Budynki 2.094.508.15. Urządzenia fabryczne 1.884.725.12. Inwentarz 161.819.90. Patenty 82.751.—. II. Majątek płynny: Kasa i Banki 33.468.07. Papiery procentowe 4.465.—. Weksle 162.442.52. Ak-

cje i udziały 13.840.—. Materiały 119.442.49. Półfabrykaty 33.752.25. Towary 435.314.16. Dłużnicy 285.322.22. Kaucje 200.—. Sumy przechodnie 5.541.46. Straty z 1935 r. 240.283.29. Zysk za 1936 r. 5.893.28; razem 5.653.566.75.

STAN BIERNY: I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny 500.000.—. Kapitał rezerwowy 84.100.49. Kapitał rezerwowy specjalny 33.000.—. II. Kapitał amortyzacyjny: Stan na 1. 1. 1936 r. 1.164.787.88, odpisano 50.851.38 — 1.113.936.50, dopisano amortyzację 1936 r. 204.653.10 — 1.318.589.60. III. Zobowiązania: Hipoteki 774.000.—. Banki 183.130.21. Wierzyciele krótkoterminowi 38.118.57. Wierzyciele długoterminowi zabezp. 2.009.243.50. Wierzyciele niezabezp. 666.406.63. Sumy podatkowe 19.897.32. Sumy przechodnie 27.030.43; razem 5.653.566.75. Zobowiązania zagraniczne zł 3.623.946.19.

Rachunek Zysków i Strat za 1936 r.

WINIEN: Koszty administracyjne 113.415.83. Koszty fabrykacji 382.187.42. Robocizna 188.681.08. Świadczenia socjalne 17.717.99. Koszty sprzedaży 144.496.30. Procenty 25.094.30. Podatki 56.854.56. Odpisy na zdemontowane przedmioty 76.023.90. Amortyzacja 204.653.10. Strata z 1935 r. 240.283.29. Suma ogólna 1.449.407.77.

MA: Towary 1.164.137.24. Inne wpływy 50.880.52. Strata z 1935 r. 240.283.29, Zysk z 1936 r. 5.893.28; razem 234.390.01. Suma ogólna 1.449.407.77.

Odbyte w dniu 8 kwietnia 1937 r. Walne Zgromadzenie uchwaliło:

1) Zatwierdzenie powyższego bilansu i rachunku strat i zysków na 31.XII. 1936 oraz zużycie zysku zł 5.893.28 na pomniejszenie strat z lat ubiegłych.

2) Pokwitowanie dla władz Spółki.

3) Zmianę ustępu 1 § 11 statutu, który brzmieć będzie: „Rada Nadzorcza składa się z conajmniej pięciu a najwyżej ośmiu osób, z których większość musi posiadać obywatelstwo polskie i być polskiej narodowości".

Towarzystwo Akcyjne Ząbkowickiej Fabryki Szkła
Spółka Akcyjna, Ząbkowice

Bilans na dzień 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY: Nieruchomości zł 457.741.10, Ruchomości zł 573.718.73. Gotowizna w kasie 1.277.57, Dłużnicy zł 48.720.28, Papiery wartościowe 102.097.56, Remanent materiałów 50.950.30, Remanent towarów 40.472.39, Podatki i ubezpieczenia za rok 1936 — 2.780.75, Kaucje 91.477.—, Strata za rok 1934 — 53.067.95. Strata za rok 1935 — 86.730.62, Strata za rok 1936 — zł 189.338.60, Razem 1.698.372.85.

STAN BIERNY: Kapitał zakładowy zł 750.000.—, Kapitał zapasowy 64.759.03, Kapitał na rezerwą podatkową 9.324.25. Kapitał amotyzacyjny 778.380.97, Wierzyciele 5.908.60 Kaucje 90.000.—, Razem 1.698.372.85.

Wpływy i wydatki: A. WPŁYWY: Zysk na sprzedanych towarach zł 71.542.64, Odsetki zł 5.078.27, Czynsz zł 1.703.06. Zwrot podatku 4.484.46, Razem 82.808.43. B. WYDATKI: Różne materiały i przewozy zł 11.117.24, Robocizna zł 16.131.75, Pensje pracowników zł 46.354.—, Zapomogi dla personelu podczas postoju fabryki i emerytury za 1936 r. zł 69.932.13, Koszty biurowe i pocztowe zł 4.650.68, Koszty handlowe 27.949.85, Podatki i ubezpieczenia 21.031.63, Świadczenia socjalne złotych 6.238.86, Prowizje i koszty sprzedaży zł. 2.575.37, Amortyzacja zł 66.165.52, Razem zł 272.147.03. Rachunek zysków i strat A suma wpływów 82.808.43, B suma wydatków 272.147.03. Strata za rok 1936 zł 189.338.60.

Okólniki Centralnego Związku Przemysłu Polskiego

Centralny Związek nadesłał następujące okólniki:

Wydziału Ekonomicznego z dnia 25 maja 1937 r. Nr. 1830/E.-26 instrukcje Komisji Dewizowej w sprawie sprzedaży i kupna złota na cele przemysłowo-przetwórcze, naukowe i lecznicze.

Wydziału Komunikacyjnego z dnia 12 maja 1937 r. Nr. 88 o zmianach i uzupełnieniach taryfy towarowej linii normalnotorowych kolei państwowych i taryfy towarowej kolei wąskotorowych.

PRODUKCJA i ZBYT SZKŁA

według danych Głównego Urzędu Statystycznego.

w miesiącu marcu 1937 r.

RODZAJ SZKŁA	Produkcja		Zbyt	
	tonn	tys. zł.	tonn	tys. zł.
Szkło taflowe	2.429	855	2.738	964
Szkło butelkowe	6.165	2.095	5.429	1.872
w tym monopolowe	(4.328)	(1.355)	(3.531)	(1.106)
Szkło stołowo-galanteryjne	914	944	872	902
	9.508	3.894	9.039	3.738

Cena za ogłoszenia: Strona 200 zł., 1/2 strony 120 zł., 1/4 strony 60 zł., 1/8 strony 30 zł.

Wydawca: ZWIĄZEK HUT SZKLANYCH w POLSCE. Redaktor: Antoni Tarwid

Druk. „Royal", W-wa, Chmielna 30. Tel. 5.95-71.

Nr. Nr. wykazu statyst.	NAZWA TOWARU	PRZYWÓZ kg.	PRZYWÓZ zł.	WYWÓZ kg.	WYWÓZ zł.
90900	Szkiełka do zegarków	—	—	5	80
91000	Mozaika i sztuczne części składowe do mozaiki	—	—	—	—
91110	Wata, przędza — szklane	19	140	—	—
91130	Oczy szklane	26	462	—	—
91200	Tkaniny szklane i wyroby z nich; wyroby z waty i przędzy szklanej	613	1.043	—	—
	Szkło taflowe nieszlifowane, niepolerowane, grubości 5 mm. i mniej:				
91310	gładkie białe, półbiałe, barwy naturalnej,—bez wzorów i ozdób o powierzchni 0,25 m² i mniej	17.642	10.103	—	—
91311	gładkie białe, półbiałe, barwy naturalnej, bez wzorów i ozdób o powierzchni 0,25 do 0,5 m²	6.266	2.992	—	—
91312	gładkie białe, półbiałe, barwy naturalnej, bez wzorów i ozdób o powierzchni powyżej 0,5m²	9 352	4.239	—	—
91320	gładkie, barwne, mleczne — bez wzorów i ozdób	12.861	11.929	—	—
91330	wszelkich barw wypukłe, faliste, karbowane, wzorzyste, żyłkowane, matowane	583	1.664	—	—
91340	z upiększeniami, malowidłami; szkła składane w oprawie ołowianej, miedzianej i t. p.	4	118	—	—
91350	do wyrobu płyt fotograficznych	—	—	—	—
	Szkło taflowe grubości powyżej 5 mm. nieszlifowane, niepolerowane, niematowane o powierzchni:				
91410	1000 cm² i mniej	—	—	—	—
91420	powyżej 1000 do 4000 cm²	—	—	—	—
91430	powyżej 4000 do 10000 cm²	—	—	—	—
91440	powyżej 10000 do 20000 cm²	—	—	—	—
91450	powyżej 20000 do 40000 cm²	—	—	—	—
91460	powyżej 40000 do 70000 cm²	—	—	—	—
91470	powyżej 70000 cm²	—	—	—	—
91500	Szyby lustrzane szlifowane, polerowane, również matowane	23.711	35.977	—	—
91600	Szyby lustrzane i szkło taflowe z brzegiem szlifowanym (biseaute)	48	701	—	—
91700	Szyby lustrzane i szkło taflowe wszelkiej grubości z zaprawą lustrzaną	8	287	—	—
91800	Szyby lustrzane i szkło taflowe grubości powyżej 5 mm. ozdobne, z upiększeniami, malowidłami, również składane w oprawie miedzianej, ołowianej i t. p.	—	—	—	—
91900	Szyby lustrzane i szkło taflowe wszelkiej grubości z zaprawą lustrzaną, szyby lustrzane i szkło taflowe grubości powyżej 5 mm. ozdobne, z upiększeniami, malowidłami, również składane w oprawie miedzianej, ołowianej i t. p. — wszystko z brzegiem szlifowanym	—	—	—	—
92000	Lustra gotowe w oprawach z materjałów pospolitych, chociażby pozłacanych, posrebrzanych	7	80	—	—
92100	Lustra gotowe w oprawach z kosztownych materjałów	—	—	—	—
	Szkło taflowe z wtopioną siatką drucianą, lub z wtopionym drutem — wszelkiej grubości:				
92210	koloru naturalnego, białe	—	—	—	—
92220	szlifowane, również zabarwione w masie	94	383	—	—
92300	Szkło taflowe sklejane, chociażby z dodatkiem wkładki celuloidowej lub z innych temu podobnych materjałów	164	693	—	—
92410	Balony do fabrykacji żarówek	524	6.356	—	—
92420	Wyroby, oprócz osobno wymienionych, ze szkła białego, barwnego, przeznaczone do celów technicznych, — bez ozdób, chociażby rżnięte, szlifowane, matowane, z wtopioną siatką	4.099	29.015	25	350
	Razem	111.058	219.124	41.447	60.724
89600	Masa szklana w kawałkach do fabrykacji szkła, łom szklany	193.150	11.620	—	—
	OGÓŁEM	304.208	230.744	41.447	60.724